

REZÜMÉ

A habilitációs dolgozatomban két fejezetre tagolódom, az első részben (1.) szisztematikusan próbálom rávilágítani a művészi (1.1.), didaktikai (1.2.) és tudományos kutatási tevékenységemre (1.3.), valamint a Szakmai megvalósításaimra (1.4.), amit 2006, a doktori iskola befejezése óta kifejtettem. Az első rész 1.1. és 1.2. a fejezeteiben, elsősorban azokat az egyéni megvalósításaimat és az azokhoz kötődő elméleti problémákat tárgyalom, amelyek különböző színházi fesztiválokon elismerésben részesültek. Bizonyos problémafelvetéshez, technikai felismerésekhez, kritikai recepciót is társítok, főként azokra a megközelítésekre hivatkozva, amit jelentősnek tartok a színészi munkám visszaigazolásában. A művészi megvalósítások (1.1.) fejezetet további alfejezetekre bontva tárgyalom, mint Jel-jelentés (1.1.1.), Mimézis (1.1.2.), Esztétikai élmény (1.1.3.) és Tér-és időn-belüliség (1.1.4.) és Felkészülési technikák, felismerések (1.1.5.) fejezetekben.

A Didaktikai megvalósítások (1.2.) fejezetben az egyetemi színészoktatás problémapontjait járom körbe, saját didaktikai tevékenységemen analízisen keresztül.

A Tudományos megvalósítások (1.3.) fejezetet, három alfejezetre osztva tárgyalom: az Egyéni tudományos kutatás (1.3.1), Konferencia-részvétel (1.3.2.) és Publikálás (1.3.3.) fejezetekben.

A Szakmai megvalósítások (1.3.) fejezetet a különböző színészi tevékenységek alapján, kilenc alfejezetre bontottam: a Rendezések (1.4.1.) Dramaturg-tevékenység (1.4.2.), Filmes megvalósítások (1.4.3.), Rádiós tevékenység (1.4.4.), Szakmai szervezetekben való tagság (1.4.5.), Interjúk, rádió- és Tv-műsorok (1.4.6.), Idézettség (1.4.7.), Vendégelőadások (1.4.8.) és Díjak, elismerések (1.4.9.).

A második rész címe *Távlati kutatások* (2.) és a jövőt érintő tudományos kutatási terveimet tartalmazza, amit három területre bontva vizsgálom: *A színész jelenléte* (2.1.), *A színész figyelme* (2.2.).

A habilitációs dolgozatomban legutolsó fejezetének címe *A színész légzése* (2.3.) és a jövőt érintő kutatási terveim vázlatát képezi.

Közel harminc év művészi és húsz év pedagógusi aktivitás analízisének, elkerülhetetlenül a művészi és az oktatói tevékenység szintéziséhez vezet, miközben körvonalazódnak a prioritások, úgy a munkaformákban, mint a didaktikai módszerekben, felismerhetővé válik a tanulás-tanítás bipolaritásaként egy, a jövőt megcélzó művészi és didaktikai elképzelés a színészi munka, illetve a színészoktatás metodikáját illetően.

Roland Barthes az *S/Z* című írásában olyan fogalmat keres az irodalmi művek jelentés-kritikájának alapjául, amely még kevésbé kompromittálódott a nyugati filozófia történetében. Ez a megtalált fogalom a *test* fogalma. Szerinte a test egyszerűsége, megismételhetetlensége, szabadságvágya ledob magáról minden totalitárius gondolkodási rendszert, minden emberi ráció által működtetett központosított jelentésközlést, mert valahol a kimeríthetetlenben artikulálódik. (Roland Barthes *S/Z*, Budapest, Osiris Kiadó, 1997:268, Mahler Zoltán fordítása)

Hasonló indíttatású felismerés ösztönzött a színészi testnyelv hatásmechanizmusának kutatására, egyrészt a kimeríthetlenség miatt, másrészt, valahányszor egy-egy színházi előadáson belül, akár színészként, akár nézőként, a színészi test osztatív, mindent felforgató fizikalitásának momentumával találkoztam, annyiszor váltott ki a test affekciója önértelmezést, identifikációt, megfejtést, reflexiót.

Úgy a művészi, mint a didaktikai és tudományos kutatási tevékenységemben folyamatosan a test problematikáját jártam körül.

A színészi testnyelv egzegézisét jelöltem meg habilitációs tézisem egyik kihívásának, miszerint a művészi munkámat hermeneutikai módszerrel analízálom és a különböző előadásokban megvalósított színészi gesztusok sorozatát, a testem nyelvét, a hermeneutikai paraméterek ko-exisztens aspektusai szerint próbálom besorolni. A testnyelvhez kötődő elméleti megközelítést a második részben (2.), a távlati kutatásokról szóló fejezetekben körvonalazom.

A dolgozat felépítésében a legterjedelmesebb részt művészi munkám (1.1.) jelenti, mivel a harminc éves alkotói tevékenységem eredményeképpen hatvan szerepet játszottam, harmincöt nemzeti és nemzetközi díjban, illetve öt Uniter-felterjesztésben részesültem, volt hat rendezésem, három filmszerepem, több TV-közvetítésem hazai és külföldi TV-csatornán, valamint hatvanöt nemzeti és nemzetközi fesztiválon vettem részt Bukarest, Temesvár, Budapest, Debrecen, Pécs, Bécs, Katowice, Pilsen, Novi Sad és más városokban. Munkám hatástörténetét nemcsak a szakmai elismerések igazolják, hanem az is, hogy a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Doktori Iskolájának egyik végzős doktorandusza a színészi-rendezői munkámról írja doktori dolgozatát.

A didaktikai (1.2.) tevékenységemet a pedagógusi munkám tükrözi. Színészmesterséget, Kommunikációt, Pedagógiát tanítok alapfokon és Zenés színészetet, Színészmesterséget, illetve Improvizációs színpadi technikát, mesterfokon. A húszéves működésem alatt, több előadás született, hallgatóim húsz fesztiválon vettek részt az általam rendezett előadásokkal, amelyek hozadékként hat nemzeti és nemzetközi díjat nyertek rangos fesztiválokra, Pécsen, Nagykárolyban, Piatra Neamț-ban és Bákóban. Három Írott kurzusom van *Gesztusapplikáció*, *A gesztus maga* és *A színházi hermeneutika alapjai* címmel és öt nemzetközi workshopon vettem részt. Szintetizálva a színészoktatás metodikáját, kiemelném a tanári presztízs fontosságát: akkor érvényes a tanári metódus, ha a hallgató folyamatosan meggyőződhet, nemcsak teoretikusi, de gyakorlati szinten is az őt tanító pedagógus szakmai felkészültségéről, művészi kvalitásairól.

Tudományos megvalósításaimhoz (1.3.) kötődő elméleti kutatásaim, a Marosvásárhelyi Színművészeti Egyetem teatrológia szakára való felvételemmel kezdődtek. 2000-ben megírtam a színészi gesztuselemzésről szóló *Gesztustalan gesztus* című licenz dolgozatot, majd a színészi testnyelvhez kötődő kutatásom 2006-ban, a Budapesti Film- és Színházművészeti Egyetemen Doktori Iskolájában megszerzett doktorátussal folytatódott.

A doktori dolgozatom címe *A színházi hermeneutika alapjai: a Gesztus mint hermeneutikai tett*, amit 2013-ban, hasonló címmel könyv formájában is megjelentettem. Fontosnak tartom, hogy, úgy Magyarországon, mint Romániában élenjáró vagyok a színészi testbeszédet, a színészi gesztus hermeneutikai perspektívából való tanulmányozásában. Szintén jelentős lépésnek tartom, hogy sikerült a saját kutatási eredményekre alapozó hipotézist felállítanom a színészi makrogesztusra, amit dolgozatomban Gesztus-tettnek nevezek: minden hermeneutikailag értelmezhető színészi Gesztus-tett *lassítás-állókép-lassítás* lefolyásmódussal jellemezhető. Ez a folyamat nemcsak a befogadói észleletben megjelenő konkrét tapasztalásként teszi felismerhetővé a Gesztus-tettet, de applikációs eljárásaként is alkalmazható a színészi makrogesztus értelmezésében.

A tézis folytatásaként, bemutatom hat színházi tanulmányomat, négy tudományos konferencia-részvételemet hazai és nemzetközi konferenciákról, illetve a romániai magyar színházi szaklapban publikált Írásaimat. Szakmai körökben való elismertségemet nemcsak díjaim, de a szakmai recepció is bizonyítja: több száz kritika, riport, interjú, tudósítás jelent meg. Ebből a korpuszból csupán párat emelek ki, azokat, amelyek jobban rávilágítanak az első fejezetben tárgyalt tematikákra.

Fontosnak tartom megemlíteni, hogy tagja vagyok a Magyar Kritikus Céhnek, valamint szakirányításom alatt közel harminc dolgozat született és több hallgatóm mesteris dolgozatában folytatta az alapfokon kutatott tematikát.

Távlati kutatásaim (2.) továbbra is a színészi testnyelvet célozzák, alaposabb vizsgálat tárgyául a Színészi jelenlétet (2.1.) és a Színész figyelmét (2.2.) és a Színész légzését (2.3.) választottam. Ebben a fejezetben elméletileg fejtem ki azokat a technikai felismeréseket, amelyek a felkészülési módszeremből és a színészi megvalósításaimból kirajzolódtak. Céлом, saját színészi munkám analízisa alapján, olyan verifikációs eszközök megtalálása, amelyeknek nemcsak tudományos értékük van, hanem a hallgatók színészmesterség képzésében is segítséget jelenthetnek. A továbbiakban fontosnak tartom román nyelvre lefordítani a könyvemet, illetve hermeneutikai kurzusaimat, hogy egyetemünk mindkét tagozatán tanuló diákjai számára hozzáférhetővé válhassanak.